ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420123221
Lietas arhīva Nr. AA43-0811-21/13
ECLI:LV:ADAT:2021:1129.A420123221.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021.gada 29.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Sanita Kanenberga,
tiesneses Inga Juhņeviča-Knoka un Indra Meldere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai tiktu uzlikts pienākums pārrēķināt /pers. C/ piešķirto Latvijas Republikas vecuma pensiju par laika periodu no 2007.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.oktobrim, sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 14.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2020.gada 13.novembrī pieteicējs /pers. C/ vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra) ar iesniegumu par vecuma pensijas pārrēķināšanu sakarā ar uzkrāto pensijas kapitālu periodā pēc pensijas piešķiršanas.

Aģentūra ar 2020.gada 4.decembra lēmumu Nr.20/254070 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) nolēma pārrēķināt pieteicējam valsts vecuma pensiju kā personai, kura izaudzinājusi piecus vai vairāk bērnus/bērnu invalīdu, sakarā ar uzkrāto pensijas kapitālu periodā pēc pensijas piešķiršanas vai pārrēķināšanas 1646,01 *euro* apmērā mēnesī no 2020.gada 1.novembra līdz turpmākam, kā arī turpināt izmaksāt piemaksu pie vecuma pensijas par apdrošināšanas stāžu līdz 1995.gada 31.decembrim 31,08 *euro* apmērā mēnesī no 2020.gada 1.novembra uz mūžu. Vienlaikus Sākotnējā lēmumā norādīts, ka pensija par periodu no 2020.gada 1.novembra līdz 2020.gada 31.decembrim tiks izmaksāta, ņemot vērā iepriekš izmaksātās valsts vecuma pensijas personai, kura izaudzinājusi piecus vai vairāk bērnus/bērnu invalīdu, summas.

Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, pieteicējs to apstrīdēja aģentūras direktorei.

[2] Ar aģentūras 2021.gada 14.janvāra lēmumu Nr.21/111418 (turpmāk – Lēmums) Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Aģentūra 2007.gada 24.aprīlī pieņēma lēmumu Nr.25985, ar kuru pieteicējam no 2007.gada 1.janvāra tika piešķirta vecuma pensija, nosakot vecuma pensiju 714,14 latu (1016,13 *euro*) apmērā. Lēmumu pieteicējs nav apstrīdējis, līdz ar to tas ir stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams.

[2.2] Pamatojoties uz pieteicēja 2020.gada 13.novembra iesniegumu, aģentūra pieņēma Sākotnējo lēmumu, ar kuru pieteicēja vecuma pensija tika pārrēķināta no 2020.gada 1.novembra sakarā ar uzkrāto pensijas kapitālu pēc pensijas piešķiršanas, nosakot vecuma pensiju 1646,01 *euro* apmērā.

[2.3] Tā kā pieteicējs iesniegumu vecuma pensijas pārrēķinam iesniedza 2020.gada 13.novembrī, tad pārrēķins ir veicams no 2020.gada 1.novembra un aģentūrai nav pamata veikt pensijas pārrēķinu un izmaksu no cita datuma, kā to prasījis pieteicējs savā iesniegumā.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs to pārsūdzēja Administratīvajā rajona tiesā.

Pieteicējs uzskata, ka aģentūra ir nepareizi piemērojusi likuma „Par valsts pensijām" 24.panta pirmo daļu, tādējādi nepareizi atsakot pieteicējam vecuma pensijas pārrēķinu par visu laiku, kas pagājis no pensijas piešķiršanas, veicot papildus pensijas kapitāla uzkrājumus.

[4] 2021.gada 25.februārī Administratīvajā rajona tiesā saņemts aģentūras paskaidrojums, kurā norādīts, ka tā neatzīst pieteicēja pieteikumu, kā arī lūdz tiesu to noraidīt.

[4.1] Aģentūra paskaidrojumos norāda, ka, ņemot vērā, ka pēc pensijas piešķiršanas pieteicējs turpināja strādāt, reizi

gadā saskaņā ar likumā noteikto pieteicējam bija tiesības pieprasīt pensijas pārrēķinu ne biežāk kā reizi gadā. Nosacījums „piešķirtā vecuma pensija pārrēķināma ne biežāk kā reizi gadā, pamatojoties uz personas iesniegumu" neuzliek par pienākumu personai lūgt pensijas pārrēķinu katru gadu. Persona var šādu pārrēķinu nelūgt katru gadu, bet uzkrāt pensijas kapitālu ilgāku laika posmu un pieprasīt pensijas pārrēķinu par vairākos gados uzkrāto pensijas kapitālu, tādējādi saņemot lielāku pensijas pieaugumu.

[4.2] Situācijas skaidrākai izpratnei, aģentūra veikusi aprēķinu pensijai, ja pensijas pārrēķins būtu veikts reizi gadā, sākot no 2008.gada. Pieņemot, ka pārrēķins tiek veikts no katra gada 1.janvāra, uz 2020.gada oktobri pensijas apmērs būtu 1421,92 *euro*. Minētajā piemērā nav iekļautas iemaksas par 2020.gadu, jo tika pieņemts, ka pārrēķins ir katra gada 1.janvāris. Pēc šāda piemēra 2020.gada iemaksas tiktu iekļautas ar 2021.gada pārrēķinu, bet pensijas apmērs joprojām būtu mazāks, kā tas ir pieteicējam aprēķināts uz šo brīdi. Ja pieteicējs būtu izvēlējies citus pārrēķina datumus, aprēķins būtu savādāks, jo katra gada iemaksu kapitāls tiktu aktualizēts ar algu indeksu.

[4.3] Ņemot vērā pieteicēja tiesai izteikto lūgumu, aģentūra pieļauj, ka pieteicējs uzskata, ka viņa pensijas pārrēķinā nav ņemts vērā 2016., 2017., 2018. un 2019.gadā uzkrātais pensijas kapitāls. Aģentūra norāda, ka pieteicēja situācijā pensijas pārrēķins ir veikts par visu uzkrāto pensijas kapitālu periodā no 2007.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.oktobrim un šis periods ir ieskaitīts pieteicēja apdrošināšanas stāžā (piešķirot pensiju, apdrošināšanas stāžs bija 39 gadi 1 mēnesis un 21 diena, pēc pārrēķina – 52 gadi 11 mēneši un 21 diena). Līdz ar to nav pamatots pieteicēja lūgums veikt vēl atsevišķu pensijas pārrēķinu par 2016., 2017., 2018. un 2019.gadu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 14.aprīļa spriedumu pieteikums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējam vecuma pensija piešķirta no 2007.gada 1.janvāra. Pieteicējs pret aģentūras pieņemto lēmumu piešķirt viņam minēto pensiju konkrētajā apmērā nav iebildis. Tādējādi uzskatāms, ka 2007.gada 24.aprīlī aģentūras pieņemtais lēmums Nr.25985 pieteicēja ieskatā ir bijis pareizs.

Pieteicējs 2020.gada 13.novembrī vērsās aģentūrā, lūdzot pārrēķināt viņam piešķirto vecuma pensiju sakarā ar uzkrāto pensijas kapitālu pēc vecuma pensijas piešķiršanas, tas ir, pēc 2007.gada 1.janvāra.

[5.2] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 55.pantu administratīvo lietu iestādē ierosina: 1) uz iesnieguma pamata; 2) uz iestādes iniciatīvas pamata un 3) uz augstākas iestādes rīkojuma vai citas institūcijas ziņojuma pamata.

Kā izriet no pieteicēja pieteikuma, pieteicējs faktiski uzskata, ka aģentūrai pēc vecuma pensijas piešķiršanas pieteicējam pašai ik gadu pēc savas iniciatīvas bija jāveic pensijas pārrēķins, tas ir, pašai pēc savas iniciatīvas jāierosina administratīvā lieta iestādē.

Atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 24.panta pirmajai daļai, ja par periodu pēc vecuma piešķiršanas (pārrēķināšanas) ir veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas, piešķirtā (pārrēķinātā) pensija, pamatojoties uz tās saņēmēja pieprasījumu, pārrēķināma, bet ne biežāk kā reizi gadā.

Tādējādi secināms, ka piešķirtās pensijas pārrēķins ir iespējams tikai pēc ieinteresētās personas pieprasījuma. Proti, kā pareizi norādījusi aģentūra, minētā norma noteic personai tiesības izvēlēties, kad tai ir izdevīgāk lūgt pensijas pārrēķinu sakarā ar papildus veiktām sociālās apdrošināšanas iemaksām. Šā iemesla dēļ aģentūra nevar veikt pensijas pārrēķinu bez pensijas saņēmēja pieteikuma.

Minētā likuma norma šādā redakcijā pastāvēja jau 2007.gadā, kad pieteicējam tika piešķirta vecuma pensija.

Līdz ar to pieteicējam reizi gadā pēc vecuma pensijas piešķiršanas bija tiesības vērsties aģentūrā, lūdzot pārrēķināt jau piešķirto vecuma pensiju sakarā ar uzkrāto pensijas kapitālu.

Kā redzams no lietas materiāliem, pieteicējs tikai 2020.gada 13.novembrī ir izdarījis izvēli ar šādu lūgumu vērsties aģentūrā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa par nepamatotu atzina pieteicēja viedokli, ka aģentūrai pašai pēc savas iniciatīvas ik gadu bija jāveic vecuma pensijas pārrēķins.

[5.3] Kā izriet no pieteikuma, pieteicējs faktiski uzskata, ka aģentūrai pēc vecuma pensijas pārrēķina būtu jāveic iepriekš aprēķinātās un izmaksātās vecuma pensijas starpības aprēķins par periodu no 2007.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.oktobrim, izmaksājot pieteicējam par minēto periodu starpību.

Šāds pieteicēja viedoklis ir nepamatots turpmāko apsvērumu dēļ.

Atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 24.panta pirmajai un otrajai daļai valsts pensijas apmērs ir atkarīgs no apdrošināšanas stāža. Apdrošināšanas stāžu veido apdrošināšanas iemaksu periodi, kuru laikā par personu veiktas apdrošināšanas iemaksas – ar darba devēja starpniecību, personīgi izdarītas vai no valsts budžeta.

[5.3.1] Pirmkārt, kā izriet no lietas materiāliem, pieteicēja vecuma pensijas pārrēķinā ir ņemts vērā pēc 2007.gada 1.janvāra uzkrātais apdrošināšanas stāžs, proti, uz 2007.gada 1.janvāri, apdrošināšanas stāžs tika noteikts 39 gadi, 1 mēnesis un 21 diena, savukārt, pieņemot Sākotnējo lēmumu, tika ņemts vērā papildus uzkrātais apdrošināšanas periods no 2007.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.oktobrim, tādējādi veidojot kopējo apdrošināšanas stāžu 52 gadus, 11 mēnešus un 21 dienu.

[5.3.2] Otrkārt, likuma „Par valsts pensijām" 24.panta otrā daļa noteic, ka pārrēķināto vecuma pensiju veido agrāk piešķirtā (pārrēķinātā) pensija, ņemot vērā šā likuma 12.panta otrajā daļā minētos nosacījumus, un pensija, kas saskaņā ar šā likuma 12.panta pirmajā daļā noteikto kārtību aprēķināta, ņemot vērā pensijas kapitālu, ko persona uzkrājusi pēc pensijas piešķiršanas (pārrēķināšanas). Tādējādi gadījumā, ja pieteicējs savas likuma „Par valsts pensijām" 24.panta pirmajā daļā noteiktās tiesības reizi gadā lūgt aģentūrai pensijas pārrēķinu būtu izmantojis ik gadu, tad, pretēji pieteicēja ieskatam,

aģentūras izdarītie pārrēķini nebūtu katru gadu konstanti un vienādi, bet gan atkarīgi uz pārrēķina brīdī uzkrātā apdrošināšanas stāža un veiktajām apdrošināšanas iemaksām.

[5.3.3] Treškārt, atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 25.panta otrajai daļai, ja ir iegūtas tiesības uz valsts pensijas palielināšanu sakarā ar apdrošināšanas iemaksu papildināšanu šā likuma 24.pantā noteiktajā kārtībā, pensiju pārrēķina ar tā mēneša pirmo dienu, kurā pensionārs pieprasījis pārrēķināt pensiju, ja attiecīgo iesniegumu un visus nepieciešamos dokumentus viņš iesniedzis līdz 15.datumam, ieskaitot, un ar nākamā mēneša pirmo dienu, ja iesniegums un visi nepieciešamie dokumenti iesniegti pēc 15.datuma.

Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējs iesniegumu vecuma pensijas pārrēķinam iesniedzis 2020.gada 13.novembrī, tādējādi pieteicējam vecuma pensija bija pārrēķināma ar 2020.gada 1.novembri, kā to izdarīja aģentūra, pieņemot Sākotnējo lēmumu.

[5.3.4] Tiesa vērsa pieteicēja uzmanību uz to, ka iepriekš minētās tiesību normas nav paredzējušas personai tiesības lūgt aģentūrai pensiju pārrēķināt par kādu konkrētu laika posmu pirms iesnieguma par pensijas pārrēķināšanu iesniegšanas, bet gan skaidri noteic, ka personai ir tiesības lūgt pensijas pārrēķinu ne biežāk kā reizi gadā, un, ja šāds lūgums tiek izteikts, tad noteic konkrētus termiņus, no kura datuma pārrēķins ir veicams, proti, likums noteic termiņus, no kura brīža tiks izmaksāta pārrēķinātā pensija.

Tāpat arī tiesa vērsa pieteicēja uzmanību uz to, ka kaut arī likums noteic konkrētus termiņus, no kura datuma pārrēķins ir veicams, likuma vienlaicīgi noteic, ka aprēķinā ir iekļaujams viss personas uzkrātais apdrošināšanas stāžs.

Līdz ar to ir nepamatots pieteicēja pieteikumā norādītais, ka aģentūra nepareizi ir interpretējusi likuma „Par valsts pensijām" 24.panta pirmo daļu.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 14.aprīļa spriedumu pieteicējs iesniedzis apelācijas sūdzību, norādot, ka tiesa nepareizi iztulkojusi likuma „Par valsts pensijām" 24.panta pirmo daļu. Tiesas viedoklis, ka pieteicējs tikai 2020.gada 13.novembrī ir izdarījis izvēli vērsties ar lūgumu aģentūrā, nav atzīstams par pareizu. Tiesa nav vērtējusi prasījumu par 36 000 *euro* aprēķināšanu pieteicēja labā, kas vērtējams kā sprieduma trūkums.

[7] Rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību, aģentūra norāda, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota, un paskaidro, ka pensijas pārrēķins veikts pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 24.pantā noteikto kārtību, ņemot vērā pensijas kapitālu, ko pieteicējs uzkrājis pēc pensijas piešķiršanas. Pensijas pārrēķins ir veikts par visu uzkrāto pensijas kapitālu periodā no 2007.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.oktobrim un šis periods ir ieskaitīts pieteicēja apdrošināšanas stāžā.

Motīvu daļa

[8] Rakstveida procesā pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar procesa dalībnieku sniegtajiem paskaidrojumiem un pieteicēja pieteikumā un apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, piemērojusi atbilstošās tiesību normas un pareizi tās interpretējusi, pirmās instances tiesas izdarītie secinājumi ir pareizi un pietiekami, tādēļ apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, atzīstot pirmās instances tiesas spriedumā sniegto pamatojumu par pilnībā pietiekamu (sk. *šā sprieduma 5.punktu*), un atkārtoti izvērstāku argumentu izklāstu nenorāda.

[10] Pieteicējs nepamatoti uzskata, ka, tā kā aģentūra par 2020.gadu viņam veikusi pensijas pārrēķinu 500 *euro*, tad viņš var prasīt pārrēķināt pensijas uzkrājumu par laiku no 2008.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 1.janvārim 250 *euro* mēnesī, kas gadā veido 3000 *euro*, bet par laiku no 2008.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 1.janvārim 36 000 *euro*.

Tā kā šāds pensijas pārrēķins neizriet ne no vienas tiesību normas, tad pieteicēja norādītais pārrēķins ir nepamatots.

[11] Pieteicējs apelācijas sūdzībā nav izvirzījis jaunus argumentus, kurus pirmās instances tiesa jau nebūtu pārbaudījusi un izvērtējusi. Tas, ka pieteicējam ir atšķirīgs viedoklis par lietā piemērojamo tiesību normu interpretāciju, nenozīmē, ka iestādes un pirmās instances tiesas uz tā pamata izdarītie secinājumi ir nepareizi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. C/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai tiktu uzlikts pienākums pārrēķināt /pers. C/ piešķirto Latvijas Republikas vecuma pensiju par laika periodu no

2007.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.oktobrim.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese refrente S.Kanenberga

Tiesneses I.Juhņeviča-Knoka

I.Meldere